

Sygn. akt II CO 7/12

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie ze skargi "E.-S" Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w S.

o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Najwyższego
z dnia 15 czerwca 2010 r., sygn. akt II CSK 481/09

wydanym w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa
Innowacji Budowlanych "I.-R." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w upadłości

przeciwko "E.-S" Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 13 czerwca 2012 r.,

skargę odrzuca.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwaną „E. – S” sp. z o.o. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 3 września 2007 r., którym ustalono, że § 8 notarialnej umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zawartej w dniu 12 grudnia 2001 r. na podstawie którego Przedsiębiorstwo Innowacji Budowlanych „I.-R.” sp. z o.o. objęła w utworzonej spółce „E.-S” 40 udziałów po 1 000 zł każdy o łącznej wartości 40 000 zł, pokrywając je aportem o tej wartości, w skład którego weszły opisane nieruchomości, obejmujące sześć lokali usługowo – biurowych oraz wskazane działki gruntu, jest bezskuteczna z mocy samego prawa w stosunku do masy upadłości Przedsiębiorstwa Innowacji Budowlanych „I.-R.” sp. z o.o.

Pozwana oparła skargę kasacyjną na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. na niewłaściwym zastosowaniu art. 54 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 r. Prawo upadłościowe (Dz.U. Nr 93, poz. 834 ze zm.), zarzucając, że nie zaistniały przewidziane nim przesłanki, w odniesieniu do zobowiązania przyjętego przez spółkę „I.- R”.

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2010 r., II CSK 481/09, Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną.

Skargą z dnia 27 stycznia 2012 r., pozwana wniosła o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2010 r., prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 7 maja 2009 r., oraz prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 3 września 2007 r. Skargę oparła na podstawie nieważności, wskazując, że w toku postępowania pozwany nie miał zdolności procesowej oraz wystąpił brak należytej jego reprezentacji (art. 401 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podlega odrzuceniu skarga o wznowienie postępowania wniesiona po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalna, lub nieoparta na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.). W dawnym orzecznictwie przyjmowano, że dla

uznania, iż skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, nie jest wystarczające samo sformułowanie podstawy wznowienia ale konieczne jest jej oparcie na okolicznościach, które ją wypełniają (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZ 130/03, z dnia 26 marca 2004 r., IV CZ 29/04 i z dnia 31 marca 2004, III CZ 13/04 niepubl.).

Po uchyleniu art. 411 k.p.c. w judykaturze utrwalił się pogląd, że ocena, czy skarga opiera się o ustawową podstawę wznowienia nie ogranicza się do stwierdzenia, czy okoliczności wskazane przez skarżącego dają się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, lecz obejmuje badanie i ustalenie czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2005 r., II CZ 41/05, z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06 niepubl. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, LEX nr 334985).

Skarga pozwanej nie jest oparta na ustawowej podstawie zarówno w węższym, jak i szerszym wyżej określonym znaczeniu.

Przy skardze, w której nieważność została oparta na braku zdolności procesowej strony, ze względu na brak zarządu spółki lub nienależytej reprezentacji strony, w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, którą z tych przesłanek wyczerpują okoliczności podniesione w skardze. Kwalifikacja ta należy do sądu a nie skarżącej. W literaturze trafnie podniesiono, że w obecnym stanie prawnym brak zdolności procesowej może stanowić podstawę wznowienia jeżeli strona działała w procesie samodzielnie a nie przez pełnomocnika; natomiast wypadek, w którym za stronę nie mającą zdolności procesowej działał pełnomocnik a był on z tego względu nienależycie umocowany „podpada” pod przesłankę nieważności z powodu nienależytej reprezentacji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 22/08, Lex Polonica nr 1942187, oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., III CZP 118/08, OSNC 2009, nr 6, poz. 76).

Ze względu na przymus adwokacko radcowski w postępowaniu kasacyjnym musiał skarżącą oczywiście zastępować fachowy pełnomocnik, a zatem aby można było przyjąć, że skarga o wznowienie została oparta na ustawowej podstawie nawet

w wąskim znaczeniu tego pojęcia koniecznym było wskazać, iż zarzut braku należytej reprezentacji nie został podniesiony przed uprawomocnieniem się wyroku, czego w skardze nie dokonano.

Oceniając, czy skarga została oparta na ustawowej podstawie w szerszym znaczeniu tego pojęcia podnieść należy, że od samego początku w postępowaniu pierwszoinstancyjnym pozwaną zastępował pełnomocnik będący pracownikiem spółki, natomiast w drugiej instancji Sąd Apelacyjny na rozprawie w dniu 11 marca 2009 r., ustanowił dla pozwanej pełnomocnika z urzędu radcę prawnego. Źródłem więc umocowania tego pełnomocnika nie było ustanowienie go przez ewentualnie „rzekomy organ osoby prawnej” - prezesa jednoosobowego zarządu W. H. lecz orzeczenie sądu. Identycznie podstawę jego ustanowienia, w postępowaniu kasacyjnym stanowiło postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 1 lipca 2009 r.

Poza tym ustanowiony z urzędu radca prawny podniósł zarzut nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego, ze względu na to, że pełnomocnik będący pracownikiem nie był należycie umocowany w piśmie procesowym z dnia 27 kwietnia 2009 r., choć wtedy zawarł w nim inne jego uzasadnienie. Na rozprawie apelacyjnej w dniu 29 kwietnia 2009 r. zostały jednak podniesione przez W. H. okoliczności faktyczne, które wraz z danymi wynikającymi z Krajowego Rejestru Sądowego oraz ze zgromadzonych w sprawie już dokumentów pozwalały przyjąć, że zgłoszony zarzut został wtedy uzasadniony także w kierunku przedstawionym obecnie w skardze o wznowienie. Ze złożonego wówczas oświadczenia W. H. wynikało bowiem, że został on powołany na prezesa zarządu w notarialnej umowie z dnia 12 grudnia 2001 r. zawiązującej spółkę i na tej tylko podstawie pełni bez przerwy tę funkcję. Oczywiście ściślej rzecz ujmując ten akt notarialny stanowił jednocześnie protokół z pierwszego zgromadzenia wspólników i na nim uchwałą został powołany jednoosobowy zarząd spółki w osobie prezesa W. H.

Niezgłoszenie w skardze kasacyjnej zarzutów procesowych, nie oznaczało, że Sąd Najwyższy nie badał z urzędu nieważności postępowania przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej. Według utrwalonej praktyki znajduje to wyraz w uzasadnieniu dopiero wtedy, gdy taki zarzut został podniesiony, albo z urzędu

stwierdzono tego rodzaju kardynalne braki procesowe. W omawianym wypadku niewątpliwie tego dokonał, skoro w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego kwestia nieważności postępowania była rozważana. Oprócz wyżej zasygnalizowanych uwag mógł w drodze wykładni dojść wtedy do innego wniosku, niż wyrażone stanowisko w powołanej w skardze uchwale z dnia 21 lipca 2010 r., III CZP 23/10 (OSNC 2011 r., nr 7, poz. 374), tj. że w razie powołania członka zarządu na czas nieoznaczony nie znajdują zastosowania przepisy art. 202 § 1 i 2 k.s.h., lecz jego § 4, co oznacza, że członek zarządu powołany na czas nieoznaczony będzie pełnić swoją funkcję tak długo, dokąd nie spełni się którakolwiek z przesłanek wygaśnięcia mandatu w nim określona, w szczególności do kiedy nie zostanie uchwałą wspólników odwołany (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2011 r., II CSK 29/11, LEX nr 1043996).

Nie wdając się w ocenę tych stanowisk, podnieść należy, że jeżeli jak w omawianym wypadku przed uprawomocnieniem się wyroku brak należytej reprezentacji strony był podniesiony i było możliwe jego rozpoznanie, a sąd go nie uwzględnił, to nie jest dopuszczalne jego podniesienie w skardze o wznowienie postępowania (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 28 lipca 1997 r., I PKN 154/99, OSNAPiUS 2000, Nr 21, poz. 781).

Ze wskazanych względów orzeczono jak w sentencji (art. 410 § 1 k.p.c.).